

Komentarz egzegetyczny do tekstu: Mk 4,26-29

2 niedziela przed Postem / Sexagesimae – 19.02.2017

Tłumaczenie:

26. I powiedział:

Tak samo jest z królestwem Boga:

jak człowiek rzucił nasiono na ziemię,

27. *i śpi, i wstaje,*

nocą i dniem,

a nasiono kiełkuje i rośnie

– on nie wie jak.

28. *Ziemia sama z siebie przynosi owoc*

– najpierw trawę, potem kłos, potem pełne zboże w kłosie.

29. *Gdy (zaś) zboże dojrzeje,*

natychmiast posyła sierp,

bo nadeszło żniwo.

[...] – oznaczają wyrazy, których nie ma w tekście, ale przy tłumaczeniu na język polski należy/można je dodać
(...) – wyrazy występują w tekście, ale można je pominąć ze względu na polską składnię (są zbędne)

Uwagi:

w.26. ὡς ἄνθρωπος (*hos anthropos*) posiada kilka wariantów tekstowych, które wydają się korygować i uzupełniać niejasny człon porównania. Pozostają przy lekcji trudniejszej ze względu na jej dobre poświadczenie.

w.28. αὐτομάτη (*automate*) posiada szereg słabiej poświadczonych lekcji odmiennych, które uzupełniają to określenie.

εἶτα ... εἶτα ... (*eita ... eita ...*) stanowi problem interpretacyjny, ponieważ ze względów logicznych należałoby wstawić εἶτεν, natomiast lekcja trudniejsza jest zbyt dobrze poświadczona, żeby wprowadzać zmiany.

πλήρης σῖτον (*pleres siton*) stanowi rzadkie połączenie w którym mamy niezgodność przypadków. Decyduję się na przyjęcie lekcji odmiennej πλήρη σῖτον (*plere siton*) ze względu na jej dobre poświadczenie i zgodność przypadków obu słów.

Forma/Struktura/Kontekst:

Mk 4,26-29 stanowi jedną, zamkniętą całość, z wyraźnym początkiem i zakończeniem. Jest ona umiejscowiona w Mk 4,1-34, czyli w zbiorze przypowieści Jezusa. Wraz z οὗτως zostaje wprowadzone drugie podobieństwo w czwartym rozdziale – jako pierwsze pojawia się podobieństwo o czworakiej roli (4,2-9) wraz z objaśnieniem skierowanym do uczniów (4,13-20). W Mk 4,30 mamy natomiast wprowadzone kolejne podobieństwo, tak więc Mk 4,26-29 ma wyraźny początek i zakończenie.

To podobieństwo znajdujemy wyłącznie u Mk. Adresatami wydają się być uczniowie, choć porównanie poprzedzające podobieństwo (Mk 4,21-25) i następujące po nim (Mk 4,30-32) nie precyzuje adresatów. Dwunastu było adresatami wyjaśnienia pierwszej z przypowieści (Mk 4,13-20).

Mk 4,26-29 składa się w przeważającej mierze z mowy niezależnej, a wydawcy NA28 podzielili go na trzy zdania: 26-27, 28, 29.

Tematycznie mamy do czynienia z innym podziałem:

26a. *Wprowadzenie mowy niezależnej*

26b. *Formuła wprowadzająca podobieństwo*

26c. *Człowiek, który zasiał nasiono jako użyty obraz porównania*

27a. *Sen i aktywność dzienna siewcy*

27b. *Tajemnicze kiełkowanie i wzrost nasiona*

27c. *Niewiedza człowieka*

28. *Wyjaśnienie tajemnicy – życiodajna ziemia sprawcą wzrostu rośliny*

29. *Dojrzałe zboże sygnałem do rozpoczęcia żniw*

Komentarz:

w.26. Przypowieść zostaje wprowadzona w bardzo nietypowy sposób, przy użyciu dwóch przysłówków, co jest wyjątkiem wśród synoptyków i stanowi problem dla tłumaczy – z reguły drugi przysłówek zostaje zignorowany, żeby wygładzić brzmienie tłumaczenia.

Podobieństwo objaśnia naturę Królestwa Bożego, które zostaje porównane z człowiekiem, który zasiał ziarno na ziemi. W poprzednim podobieństwie (4,2-9) panowanie Boga zostało również porównane do siewcy. W jego objaśnieniu (4,13-20) ziarno zostało zidentyfikowane jako Słowo.

W Mk 4,26 w centrum podobieństwa stoi siewca, a nie późniejszy los ziarna, jak w przypadku pierwszej z przypowieści z rozdziału czwartego.

w.27. Obraz pracy rolnika zostaje wyidealizowany – nie wspomina się o jakiegokolwiek dbałości czy trosce o ziarno zasiane na roli, o jej nawodnienie itp. Odpowiada to starożytnemu przekonaniu, że to ziemia ma decydujący wpływ na ostateczny wzrost rośliny. Siewca po zasianiu ziarna żyje normalnym rytmem codziennych prac i obowiązków – wymienienie czynności spania i wstawania, dnia i nocy podkreśla regularny rytm życia. Dni zgodnie z żydowską rachubą czasu rozpoczynają się wieczorem. Siewca nie troszczy się ani nie martwi o dalszy los ziarna – jest ono w rękach siły niezależnej od niego.

Jednocześnie ziarno wrzucone w ziemię niezależnie od siewcy kiełkuje i zaczyna rosnąć. W przypowieści podkreślona jest niewiedza siewcy o tym, jak to się dzieje – kiełkowanie i wzrost ziarna stanowi dla siewcy tajemnicę. Podkreśla to fakt, iż los ziarna po zasianiu jest poza możliwościami wpływu na niego siewcy.

w.28. Ziemia sama z siebie powoduje wzrost i dojrzewanie ziarna – nawiązuje to do opowiadania o stworzeniu świata z 1 Mż/Rdz 1,11, gdzie podkreślona jest żyzność i życiodajność ziemi. Określenie „sama z siebie” (*automate*) występuje w NT tylko dwukrotnie (Dz 12,10) i w Mk podkreśla główne przesłanie przypowieści – wyłącznie ziemia jest odpowiedzialna za wzrost zasianego ziarna i jego rozwinięcie się w zboże.

w.29. Część komentatorów dopatruje się nawiązania do apokaliptycznego tekstu z księgi Joela 4,13 (wg LXX), choć żniwa w tym eschatologicznym obrazie są związane z rozprawieniem się z wrogami Izraela. W Mk 4,26-29 żniwa są związane tylko i wyłącznie ze zbiorem dojrzałego zboża – tym samym praca człowieka ogranicza się do zasiania ziarna i zebrania owocu. Pierwsze zdanie ostatniego wersetu omawianego tekstu podkreśla, że żniwa następują natychmiast po tym, gdy tylko zboże dostatecznie dojrzeje. Tym samym kluczowe znaczenie odgrywa odpowiedni czas i cierpliwość człowieka, który zasiał ziarno.

Podsumowanie:

W Mk 4,26-29 Królestwo Boże zostaje porównane do człowieka, który zasiał ziarno na swojej roli. W tym podobieństwie podkreślony jest rozwój Królestwa Bożego niezależnie od człowieka – ono rozwija się samo, w odpowiednim czasie i potrzebna jest cierpliwość, ponieważ rozwijające się ziarno pozostaje poza wpływem działania człowieka. Ten rozwój jest owiany tajemnicą i jest poza wiedzą człowieka. Działalność siewcy ogranicza się do zasiania ziarna i dokonania zbioru, gdy zboże jest już dojrzałe. Przypowieść podkreśla, że rozwój Królestwa Bożego nie zależy w pierwszym rzędzie od inicjatywy i zabiegów człowieka, choć odgrywa on ważną rolę – siewca ziarno Słowa. Po wykonaniu swojego zadania może zaufać w to, że Bóg zatroszczy się o zasiane Słowo i cierpliwie czekać na owoce.

Grzegorz Olek

Bibliografia:

Malina A., *Ewangelia według świętego Marka. Rozdziały 1,1-8,26*, Nowy Komentarz Biblijny. Nowy Testament, t. II/część 1, Częstochowa 2013, s. 304-309.

Kompendium der Gleichnisse Jesu, pod red. R. Zimmermanna, Gütersloh 2007, s. 318-326.

France R.T., *The Gospel of Mark*, The New International Greek Testament Commentary, 2014.